

افزایش سقف نرخ گاز صنایع به ۷ هزار تومان چگونه شاخص کل بورس را نزولی کرد؟

الاکلنگ گاز و بورس

لرزم توسعه و تقویت زنجیره ارزش صنایع بویژه پتروشیمی‌ها با جذاب شدن سناریوی صادرات گاز

باید عملاً ۶۵ الی ۱۰۰ دلار مازاد تولید پرداخت کنند و ادامه این افزایش قیمت‌ها تولیدکنندگان را با مشکل جدی مواجه خواهد کرد.

همچنین محمدرضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در واکنش به این موضوع می‌گوید: تصمیم اخیر دولت درباره تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها دارای اشکالات اساسی است و کمیسیون اقتصادی مجلس در نامه‌ای به رئیس جمهور، خواستار بازنگری در این تصمیم شده است. وقتی قصد ایجاد منابع را در حوزه‌های داریم، باید هزینه‌های این اقدام در بخش‌های دیگر بررسی شود، آثار تصمیم غیرکارشناسی درباره نرخ خوراک بر بازار سرمایه مشهود است، این در حالی است که اکنون ۴۰ درصد از ذی‌نفعان پش پتروشیمی و پالایشگاهی، سهامداران عدالت و توده مردم و همچنین صندوق‌های بازنشستگی هستند که با این روند درآمدهای شان تحقق نمی‌یابد.

رئیس کارگروه متانول ایران نیز در واکنش به این موضوع گفت: نرخ خوراک پتروشیمی در ایران مناسب نیست، ما تلاش کردیم فرمول آن تغییر کند و از تکنرخی بودن خارج شود و نایبی از نرخ بین‌المللی باشد. به گفته متین دیداری، وزارت نفت مکلف است نرخ خوراک پتروشیمی‌ها را به گونه‌ای تعیین کند که قابلیت رقابت‌پذیری داشته باشد به گونه‌ای که برای سرمایه‌گذار هم ایجاد انگیزه کند.

وی اضافه کرد: وابسته بودن نرخ خوراک به بودجه اشتباه است، زیرا میزان مصرف گاز متانولی‌های در مدار تولید کشور ۳.۵ درصد و حداکثر ۴ درصد کل گاز کشور است و ظرفیت عملیات تولید این بخش ۹ میلیون تن در سال است؛ شرکت‌های متانول حدود ۲ میلیارد دلار ارزش داشته‌اند و این دور از عدالت است که افزایش نرخ خوراک به این بخش تحمیل شود.

دیداری ادامه داد: با نرخ‌های جدید گاز و خوراک، واحدهای متانولی ۳ ماهه نخست امسال زیان‌ده می‌شوند و نمی‌توان ادامه فعالیت داد، بنابراین انتظار منطقی از مجلس و دولت این است که نسبت به این مصوبه‌ای که کارشناسی نشده یا توسط افراد آگاه، مورد کارشناسی قرار نگرفته، بازنگری کنند.

وی افزود: نرخ‌گذاری دستوری و تثبیتی طبق تمام تجربیات گذشته، منجر به شکست می‌شود و نرخ‌گذاری دستوری باید با نرخ‌گذاری فرمولی جایگزین شود.

به شرکت‌های پتروشیمی که خیلی از این شرکت‌ها دولتی و خصوصی هستند خوراک گاز با نرخ پایین داده شود اساساً فلسفه تولید آن حوزه را زیر سوال می‌برد. این حمایت ویژه از شرکت‌های پتروشیمی و بخش‌های خصوصی با عدالت در توزیع امکانات و تسهیلات و هدایت‌های مالی در حوزه صنایع منافات دارد.

ایران یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان متانول جهان سال گذشته حمید حسینی، عضو هیات مدیره اتحادیه صادرکننده‌های فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی درباره امار صادرات فرآورده‌های نفتی امسال گفته بود: در ۹ ماه امسال، بالاترین حجم صادرات مربوط به متانول با ۶ میلیون و ۸۰۰ هزار تن بوده که بخش عمده آن در نیمه نخست انجام شده و ارزشی یک میلیارد و ۸۷۰ میلیون دلاری برای کشور به همراه داشته است. این به معنای آن است که ایران سه‌م سهم عظیمی از صادرات متانول در جهان را به خود اختصاص داده است. شاید حجم بالای تولید متانول ایران موجب شده است در برخی از برهه‌ها قیمت متانول به صورت جهانی تحت تأثیر قرار بگیرد و بازار ایران بر قیمت جهانی نفت تأثیرگذار باشد.

ورشکستگی متانولی‌ها با نرخ ۷ هزار تومانی خوراک افزایش نرخ خوراک پتروشیمی‌ها مخالفانی دارد اما این بار تنها مخالفان این افزایش قیمت پتروشیمی‌ها نیستند بلکه برخی کارشناسان نیز نسبت به این افزایش واکنش نشان داده و گفته‌اند نرخ ۷ هزار تومانی خوراک گاز پتروشیمی‌ها منجر به ورشکستگی پتروشیمی‌ها می‌شود.

همانطور که گفته شد برخی کارشناسان معتقدند قیمت‌گذاری ۷ هزار تومانی نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها منجر به ورشکستگی شرکت‌های متانولی می‌شود.

عزت‌الله اکبری‌تالارپشتی، رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در این زمینه می‌گوید: انجمن کارفرمایان پتروشیمی بویژه پتروشیمی‌های تولیدکننده متانول نسبت به افزایش قیمت خوراک معترض بودند. در نامه این انجمن تصریح شده است که افزایش قیمت خوراک متانول می‌تواند عاملی برای افزایش قیمت تولید باشد، چرا که اکنون قیمت خوراک ۷ هزار تومانی با احتساب عوارض به ۸۵۰۰ تومان و سوخت نیز از ۳ هزار تومان به ۵ هزار تومان رسیده است.

رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس گفت: صاحبان این صنایع می‌گویند در هر تن متانول تولیدی

بین ارائه رانت ارزان خوراک و صادرات گاز طبیعی. این از دست دادن درآمد، نیاز فوری به یک رویکرد پایدارتر برای تولید متانول در کشور را نشان می‌دهد.

راه‌حل برای سرمایه‌گذاران متانول چیست؟

در حال حاضر مناسب‌ترین راه‌حل برای سرمایه‌گذاران متانول، در ارائه رانت خوراک ارزان و ادامه مشروط فروش خام برای یک دوره محدود، بویژه ۳ سال، برای تسهیل توسعه زنجیره ارزش نهفته است. روش فروش متانول خام از نظر اقتصادی غیرقابل دوام است و باید به تدریج حذف شود. با اتخاذ این رویکرد، ایران می‌تواند بر تقویت زنجیره ارزش متانول تمرکز کند که نه تنها می‌تواند درآمد بیشتری ایجاد می‌کند، بلکه باعث ایجاد اشتغال و فعالیت اقتصادی در سایر بخش‌ها می‌شود. مزایای این تغییر فراتر از یک بخش است و بر کل اقتصاد تأثیر مثبت می‌گذارد. توسعه زنجیره ارزش متانول برای افزایش ارزش اقتصادی محصولات پتروشیمی در ایران حیاتی است. رویه فعلی صادرات متانول خام بدون تکمیل زنجیره ارزش ناکارآمد بوده و منجر به از دست رفتن منابع ارزی ارزنده می‌شود. با تأکید بر توسعه زنجیره ارزش متانول، ایران می‌تواند مسیر پتانسیل محصولات با ارزش بالاتر را باز کند و در نتیجه باعث افزایش درآمد و رشد اقتصادی شود. این رویکرد با روندهای جهانی در صنعت پتروشیمی هماهنگ است، جایی که تمرکز به سمت محصولات با ارزش افزوده تغییر می‌کند.

بخش متانول ایران پتانسیل قابل توجهی برای رشد و توسعه اقتصادی دارد. با این حال، رویه فعلی صادرات متانول خام بدون توسعه زنجیره ارزش، ناپایدار و از نظر اقتصادی مضر است. با هدایت مجدد تلاش‌ها به سمت توسعه زنجیره ارزش متانول، ایران می‌تواند به صنعت پتروشیمی خود را متحول کند، همچنین درآمد بیشتری و فرصت‌های شغلی جدید ایجاد کند. اجرای یک رویکرد مرحله‌ای که ترکیبی از اجازه ارزان خوراک و فروش مشروط نفت خام برای یک دوره محدود است، می‌تواند این انتقال را تسهیل کند. برای ایران ضروری است که از این فرصت استفاده و رویکردی پایدارتر و از نظر اقتصادی سودمندتر برای تولید متانول اتخاذ کند.

حمایت رانته از صنایع ممنوع عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی درباره لزوم افزایش قیمت خوراک گاز پتروشیمی‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۲ گفت: ما باید نگاهمان این باشد که هیچ مجموعه‌ای از لحاظ رقابتی در حوزه تولید تجارت و بازار متفاوت و دارای امتیاز ویژه نسبت به بخش خصوصی نباشد.

احسان ارکانی اظهار کرد: حمایت از تولید این نیست که بایم بخش‌های خاصی را جدا کنیم و نرخ برق و گاز را به قیمت پایین به آنها بدهیم و باعث شویم بخش‌های خاصی از حوزه صنعت ما به صورت کاریکاتوری و بادکنکی همانند صنعت فولاد بزرگ و سایر بخش‌ها دچار مشکل و شکست شوند.

وی ادامه داد: با تصویب نرخ پایین خوراک گاز برای پتروشیمی‌ها حمایت رانته از این صنایع می‌کنیم و اگر به دنبال حمایت واقعی از تولید هستیم باید اجازه دهیم این مجموعه‌ها خوراک گاز را با نرخ آزاد خریداری کنند و با نوسانات نرخ ارز مواجه شوند، یعنی همانگونه که با تولیدکننده عادی در فلان شهرستان دورافتاده در حوزه نرخ ارز و خوراک گاز رفتار می‌کنیم با پتروشیمی‌ها نیز همانگونه رفتار کنیم.

نماینده مردم نیشابور در مجلس گفت: دلیل نداشتن از یک قسمت خاصی از اقتصاد به صورت ویژه چنین حمایت خاصی انجام دهیم و سایر حوزه‌های تولید را رها کنیم. اگر روزی ما نتوانستیم به همه تولیدکننده‌ها این امتیاز را بدهیم اشکال ندارد ولی اگر نتوانستیم به همه این امتیاز را بدهیم، اینکه فقط به گروه و اقلیت خاصی مثل پتروشیمی‌ها بدهیم درست نیست و خلاف عدالت است.

وی خاطر نشان کرد: خوراک گازی که به پتروشیمی‌ها و صنایع می‌دهیم جزو منابع درآمدی دولت است. اینکه

این میان برخی نیز معتقد به حمایت از صنعت داخل با اعطای تخفیفات مدت‌دار و مشروط به منظور توسعه زنجیره ارزش بودند. این روزها که درباره نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بحث می‌شود و تعیین این نرخ به موضوعی جدی برای صنعت متانول تبدیل شده است.

در حال حاضر به دلیل عدم توسعه زنجیره ارزش متانول و فروش بالای متانول خام، به بزرگ‌ترین فروشنده آن در دنیا تبدیل شده‌ایم و بیش از ۹۵ درصد تولید متانول ایران به بازارهای انحصاری شرق آسیا صادر می‌شود. ایران هم‌اکنون بیشتر تولید متانول خود را به عنوان یک محصول خام با ارزش افزوده پایین صادر می‌کند که نگرانی‌های جدی اقتصادی را برای کشور در پی داشته است. در پتروشیمی‌های متانولی دغدغه‌های برای توسعه زنجیره ارزش وجود ندارد و آنها مصرا نه به دنبال تداوم خام‌فروشی متانول هستند. منتقدان دلیل عدم توسعه زنجیره ارزش را مساله حاشیه سود رانتهی بالای خام‌فروشی متانول حاصل از گاز ارزان دریافتی می‌دانند.

با توجه به خام‌فروشی بیش از ۹۵ درصدی متانول و همچنین عدم توسعه زنجیره ارزش، سازوکار خام‌فروشی متانول یا خام‌فروشی گاز طبیعی خوراک پتروشیمی‌های متانولی کاملاً یکسان است و تنها باید سودآوری و درآمدزایی کشور و منافع ملی را در این بین تشخیص داد که در کدام حالت بیشتر است.

دولت سال گذشته حدود ۱.۲ میلیارد دلار از اعطای خوراک ارزان به پتروشیمی‌های متانولی درآمد داشته است، در حالی که اگر این گاز صادر می‌شد بیش از ۳ میلیارد دلار برای دولت درآمد داشت. با توجه به تفاوت ارائه رانت ارزان خوراک و صادرات گاز طبیعی، کشور بیش از ۱.۸ میلیارد دلار ضرر کرده و کاهش درآمد داشته است.

استراتژی فعلی فروش متانول خام به جای توسعه زنجیره ارزش آن دارای چند پیامد اقتصادی است. اولاً، کمبود مصرف داخلی متانول در داخل ایران وجود دارد که در نتیجه اتکای زیادی به صادرات دارد. ثانیاً، سود حاصل از رانت ارزان خوراک گاز که توسط تولیدکنندگان متانول به دست می‌آید، به سمت توسعه زنجیره ارزش هدایت نمی‌شود. در نتیجه، تحت تحریم‌ها، ایران با کاهش قابل توجهی در درآمدها مواجه می‌شود که بیش از ۱.۸ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود؛ به دلیل تفاوت

نرخ ۷ هزار تومانی گاز، برخی صنایع بورسی را با مشکل مواجه کرده است و به عقیده اکثر کارشناسان بازار سرمایه، همین موضوع باعث ریزش‌های اخیر بازار است اما از سوی دیگر فروش متانول خام از نظر اقتصادی غیرقابل دوام است و این روش باید بتدریج حذف شود. با اتخاذ این رویکرد، ایران می‌تواند بر تقویت زنجیره ارزش متانول تمرکز کند که نه تنها درآمد بیشتری ایجاد می‌کند، بلکه باعث ایجاد اشتغال و فعالیت اقتصادی در سایر بخش‌ها می‌شود. مزایای این تغییر فراتر از یک بخش است و بر کل اقتصاد تأثیر مثبت می‌گذارد.

ایران دارای ذخایر گاز طبیعی قابل توجهی است و این مزیت آن را به یک بازیگر مهم در صنعت پتروشیمی جهانی و همچنین یک بازیگر فرامرطقه‌ای برای تجارت گاز تبدیل می‌کند. با این حال، ایران در توسعه بخش متانول خود، بویژه در زنجیره ارزش تولید این محصول با چالش‌هایی مواجه است. در حال حاضر، ایران عمدتاً متانول خام را که ارزش افزوده کمی دارد، به بازارهای انحصاری شرق آسیا با قیمت بسیار پایین صادر می‌کند. این رویکرد نه تنها مانع رشد اقتصادی می‌شود، بلکه پتانسیل تبدیل متانول به محصولات با ارزش بالاتر را نیز محدود می‌کند و منجر به ایجاد نگرانی‌های اقتصادی مرتبط با استراتژی صادرات متانول فعلی ایران شده است که لزوم و اهمیت توسعه زنجیره ارزش متانول در کشور را بسیار مهم جلوه می‌دهد.

صنعت متانول ایران به‌شدت به ارائه رانت ارزان خوراک گاز برای حفظ فروش متانول خام متکی است اما این رویکرد فاقد کارایی است و نمی‌تواند از پتانسیل محصولات با ارزش افزوده مانند پلی‌پروپیلن و پلی‌اتیلن استفاده کند. علاوه بر این، فروش متانول خام آسیب‌پذیری قابل توجهی را متوجه صنعت پتروشیمی ایران می‌کند؛ ایران با صادرات بیشتر تولید متانول خود به عنوان یک محصول خام، فرصت‌ها را برای به حداکثر رساندن دستاوردهای اقتصادی خود از این محصول از دست می‌دهد.

داستان خام‌فروشی متانول و اثرات آن بر تحمیل کسری بودجه بر دولت از کجا شروع شد؟

نرخ گاز صنایع همواره یکی از نکات مهم قابل بحث بوده است؛ عده‌ای از کارشناسان به دنبال قیمت ارزان و بدون قید و شرط گاز برای صنایع بودند و از طرف دیگر عده‌ای نیز به دنبال آزادسازی کامل آن بودند. در

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «وطن امروز»:

ارزآوری خام‌فروشی گاز بیشتر از خام‌فروشی متانول است

واحدهای پتروشیمی برای تبدیل گاز و فرآورده به زنجیره ارزش است و قاعدتاً باید سیستم‌های بالادستی و نظارتی مثل شرکت صنایع ملی پتروشیمی ایران دقت لازم را در این زمینه داشته باشند که آیا واحدهای پتروشیمی این هدف را محقق می‌کنند و در این راستا گام برمی‌دارند یا نه. واحدهایی که این گاز را دریافت می‌کنند باید به قانون تمکین کنند، چرا که عدول از این برنامه تنظیم‌شده برای واحدهای پتروشیمی زنگ خطری برای سایر دستگاه‌ها است.

وی تأکید کرد: ما قابلیت صادرات این حجم گاز را که با قیمت کم به پتروشیمی‌ها می‌دهیم داریم که در گزارش کمیسیون اصل نود نیز به این مساله اشاره شده است. ارزشآوری و درآمد حاصل از خام‌فروشی گاز بیشتر از خام‌فروشی متانول است. صرف و صلاح این بخش از حوزه انرژی را باید دوستان وزارت نفت خصوصاً بخش سیاست‌گذاری بررسی کنند. این حوزه باید فعال‌تر از گذشته شود و نسبت به صدور مجوزها با دقت بیشتری عمل کنند. تنها راه موجود توسعه زنجیره ارزش متانول است اگر نه بر اساس منافع ملی، خام‌فروشی متانول ارزشی ندارد.

نماینده مسجد سلیمان در پایان خاطر نشان کرد: واحدهای که با دریافت این گاز اقدام به خام‌فروشی می‌کنند تخلف می‌کنند، چراکه خام‌فروشی هدف سیاست‌های کلان در حوزه انرژی نیست و این خام‌فروشی قطعاً به اقتصاد ما ضربه می‌زند.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «وطن امروز»:

دولت نباید تاوان شدت بالای مصرف انرژی را با گاز ارزان بدهد

اتفاق نمی‌افتد و متانول در همان مراحل اول صادر می‌شود که ۹۰ درصد آن نیز به چین صادر می‌شود، یعنی صنایع پایین دست چین براساس خوراک صنایع بالادست ما می‌چرخد.

حسین حسین‌زاده اظهار کرد: این لایسنس‌هایی که این عزیزان استفاده می‌کنند غالباً مربوط متانول نیست.

وی ادامه داد: پیشنهاد ما این است که هیات دولت با خود متانول‌سازها و وزارت صمت و مجلس بنشینند و برنامه‌ریزی اساسی کنند که نه کارخانه‌های متانول‌ساز ما ضرر کنند و نه اینکه دولت بخواهد تاوان درجه ۲ و ۳ بودن قطعات و شدت بالای انرژی که در پتروشیمی‌ها و متانول‌سازها وجود دارد را با گاز ارزان بدهد. آنچه مشخص است تنها راه پیش روی ما شدت بالای مصرف انرژی و خام‌فروشی پتروشیمی‌ها را با گاز ارزان و کسری بودجه بدهد.

حسین‌زاده تأکید کرد: ما گازمان را صادر کنیم بهتر از این است که با این قیمت در اختیار پتروشیمی‌ها قرار دهیم و آنها نیز در همان مرحله ابتدای تولید اقدام به فروش متانول کنند؛ باید با نظارت این گاز به پتروشیمی‌هایی که اقدام به تولید محصول تمام‌شده و پایین‌دست و تکمیل زنجیره ارزش می‌کنند یا محصولاتی که جزو صنایع سبز هستند و برای کشور ارزشوری دارند و اشتغال و آلودگی ندارد، داده شود.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درباره لزوم مقابله با خام‌فروشی متانول و توسعه زنجیره ارزش گفت: با توجه به قیمت جهانی‌ای که وجود دارد قیمت گازی که ما به پتروشیمی‌ها می‌دهیم بسیار پایین است. کشوری مثل چین زغال‌سنگ را از غرب کشور به شرق کشورش می‌برد و تبدیل به قطران و گاز می‌کند و به پتروشیمی‌ها می‌دهد ولی ما در کارخانه این گاز را به پتروشیمی‌ها می‌دهیم که توسعه زنجیر ارزش اتفاق بیفتد و تبدیل به فرآورده شود اما متأسفانه این

